

Barcelona, 30 de setembre de 1984

Estimat amic,

Noi, les tornem a passar una mica -força- negres. Demà, dilluns, a les onze del matí, el meu pare tornarà a passar pel quiròfan de la Fundació Puigvert. No sabem ben bé què li han de fer: si l'han d'explorar a fons, si li han de fer neteja del que no va quedar net del tot ara farà un any, o què... Tot plegat pinta força malament. Ja només queden unes hores perquè es desvetlli l'arrel del problema que l'ha tingut els darrers mesos amb l'ai al cor, aquí caic, allà m'aixeco.

Una de les vestxes que aquests dies m'ho fan passar horrouxou és vidar amb els glassis, o sigui, llegir, un novel·lot que ha traduït un druguet meu que viu enllà dels mars. Però només ho puc fer de notxi, quan vaig a espatar, i ben aviat els glassis, que són més estarris que una batutxca, se'm tanquen i no hi ha manera que l'acabi escorri.

Com pots veure, em dedico fa un parell de nits a la Taronja mecànica arbonesiana. Ja l'havia llegit fa una colla d'anys en castellà, en una col·lecció que es diu Minotauro, i ara, amb el poc temps que em queda -fixa't que he d'aprofitar aquesta tarda de diumenge per escriure't!-, no puc deixar d'excruijir-me davant tanta crueltat inútil i, també, tot i que encara no hi he arribat, a la solució del sistema a la violència del drug Alex. Si ara m'embolico per aquest cantó, escriuré d'una tirada un assaig sobre la convivència en la societat moderna i al cap d'infininitat de pàgines plenes de consideracions a favor i en contra, hauré d'acabar sense haver trobat cap solució vàlida. M'esgarrifa la violència, sobretot la dels poderosos, però no puc comprendre tampoc la dels altres, la d'aquestes colles de joves vestits de negres, amb cadenes i corretges, els cabells pentinats en forma de cresta, que quan se t'acosten ja et vénen ganes de btre't a córrer. Si el trobo, t'inclouré un retall de l'Espinàs que, fa menys d'una setmana, va ser assaltat a primeres hores de la nit en un dels carrerons que accedeixien a la Plaça Reial. I això creix en tots els àmbits. Sembla un mal de les societats més lliures -i, per tant, més capitalistes-, i la contrapartida o, millor dit, el contrapunt, tampoc no m'agrada. Sé les

moltes raons que els joves tenen per sentir-se inadaptats, però amb la Rosa recordem fàcilment que nosaltres, els nens de la postguerra, els adolescents dels anys quaranta-cinquanta, teníem molts més motius d'insatisfacció perquè les passàvem molt més putes. La Rosa, als dotze anys, tirava de carretó per la ciutat. Ara, pel que sembla, molts d'aquests malxics, han viscut bé, ben contemplats per la família que els ha omplert de comoditats i benestar, però resulta que a l'hora de començar a ser ells mateixos se'ls tanquen totes les portes i preveuen un futur pitjor que el passat, agombolats per la parentela. Bé, no segueixo perquè jo mateix estic formulant cinquanta esmenes al meu raonament, i m'és impossible de seguir-les totes. Et can- saria perquè estic convençut que tu també te'ls deus haver fet, raonaments semblants.

Es evident que estic ocupat fent mil cosetes, la major part, de molt poca importància, la qual cosa no em permet dedicar-me a tirar endavant uns quants pro- jectes que em ballen pel cap que m'agradaria molt de resoldre. Però tu, païet, no pares, tampoc. I el que és bo és que ho fas en pla horrouxou, espectacular, de pro- fit -si més no, per als lectors-, i d'una manera grandiosa. En poc temps tindràs al mercat Glea, La taronja, La fira, Washington, La gata... Déu n'hi do! Per cert, que no comprene com et descompten el 16% quan el normal és que sigui el 5%. Ja miraré d'informar-me'n, tot i que em serà difícil, ja que l'Enciclopèdia, o sigui, Proa, és una mena de castell inexpugnable on no tinc cap manera d'infiltrar-me.

Ah! Recordes que et vaig dir que durant el mes de juny vaig treure una mica de temps i vaig escriure uns contes que vaig aplegar sota el nom de De diumenge a dissabte? Doncs he guanyat el tercer premi del concurs Vaixell de vapor, que ha con- vocat l'editoria Cruïlla, que és nova i que, a més, és filial de la madrilenya S.M., que vol dir Fundación Santa María, una mena de conxerxa clerical que destina els possibles beneficis a pagar els estudis de joves pobres... Aquest tercer premi consistia en cent mil pessetones que m'he embutxat sense discutir. Va guanyar el primer premi la Núria Albó, alcaldessa de La Garriga, una moxa molt trempada. Jo, en aquesta ocasió, només he guanyat els calés, ja que el prestigi ha anat per terra: quedar tercer no és cap llorer, i més si el segon era un xicot pràcticament descon- gut: Jaume Martin Burgos. Això és el que passa en els premis quan vas a pit desco-

bert, que és el que he fet sempre, sense emparar-me en això dels pseudònims. Ara mateix aquest xicot, en Martin, té dret a estar satisfet d'haver passat la mà per la cara al senyor Carbó, un carrossa del llibre infantil.

Tot això m'ha plantejat -i em planteja, tot i que estic convençut que sé com ho resoldré- un problema de consciència. L'Emili Teixidor, que és el director de la col·lecció El Nus, de l'editorial Laia, ha publicat en aquesta nova que et dic, Cruïlla, un dels llibres seus que hi havia en el catàleg del Nus. I ho ha fet perquè no en cobrava els drets d'autor. El mateix que em passa a mi, que en aquests moments em deuen tres-centes mil pessetes de l'any 1982 i és de suposar -perquè encara no m'han enviat la liquidació de 1983- que unes quatre-centes mil més de l'any passat. En total, set-cents mil pessetes...! Ell, però, s'ha atrevit i s'ha passat a la Cruïlla, que dirigeix la Rosa M. Carraseo, filla d'en Carraseo i Formiguera. Per les converses i insinuacions d'uns i altres, estic segur que aquesta gent acollirien els meus llibres de Laia amb els braços oberts. Si aquests diners els necessités per menjar, imagino que no m'hi pensaria gaire, però com que haurien de servir per viure una mica miller, no crec que tingui dret a passar-me. Tot això m'ha motivat una mica i fa pocs dies que vaig escriure a Laia una carta incendiària on els reclamava, si més no, que abans de final d'any em paguessin el que tenen pendent de 1982, i que si no ho fan així, em veuré obligat a reconsiderar la meva actitud.

Tot això em fa pensar que, de vegades, som una colla d'absurds sentimentals. Tinc escrúpols de passar-me a Cruïlla, jo, que, sense militar, estic molt a la vora ideològicament del P.S.C., tan blasmat per botifler, etc., quan l'acte dels premis d'aquesta filial de la madrilenya S.M. es va portar a terme al Palau de la Generalitat sota la presidència del Conseller de Cultura, i amb la benedicció del President, el qual, ahir a la tarda, en una visita que va fer al recinte de la fira de mostres de Montjuïc, on hi ha instal·lat el Libber 84 -una extraordinària demostració internacional de l'edició de llibres- es va passejar per l'stand de Cruïlla, felicitant-se de l'existència d'aquesta nova editorial que ampliarà els horitzons del llibre en català. I aquests són els nacionalistes, saps? Uns nacionalistes que -les joventuts, si més no, que ells es van quedar a casa o, com el President, se'n va anar a Lleida per esqui-

var el bulto-, situats a la vora del monument a Casanova el passat 11 de setembre, m'haurien dit fill de puta si m'haguessin vist desfilat entre la gent del P.S.C., cosa que vaig evitar abstenint-me de manifestar-me i fent vida a Castellterçol, on, amb un dia esplèndid, vaig caminar tres o quatre hores sota els pins.

El cas d'en Xavier Ribalta és un cas com un cabàs. Ningú no li'n fa ^{de} cas. Quina conya, oi? He escrit cas en tres ocasions i en una sola ratlla: n'hi ha per treure'm el carnet d'escriptor! Bé, la darrera vegada que l'he escoltat va ser en el teatre Poliorama, potser a finals de l'any passat, en companyia de vint-i-cinc o trenta persones més: un desastre total. I a mi m'agrada, la veu i la manera de dir les cançons, que em sembla bastant personal. Un pèl monòton, potser. En aquella ocasió vaig seure al costat del matrimoni Lladonosa, de Lleida, que tenien encara obert el restaurant Les quatre barres al carrer de Quintana, i que ara han plegat per raons de salut. També hi havia l'Enric Jardí. En família, vaja! En canvi, en Serrat té un èxit apoteòsic. Abans d'ahir va fer un recital a la plaça de toros amb vint mil espectadors que li van fer repetir, o allargar l'actuació, amb sis o set cançons més. L'únic que pot competir amb ell és en Lluís Llach, però aquest em sembla que és mandrós de mena, perquè raciona els seus recitals amb comptagotes. Diuen que li agrada més navegar per les Illes gregues que no pas trencar-se les banyes pels nostres pobles, on hi ha escenaris petits, incòmodes i males condicions acústiques. Hi ha coses -n'hi ha tantes, amic Jordi!- que no acabo de comprendre. En Raimon, per exemple, diu que -ho he sentit que ho deia ell mateix per ràdio- només pot fer quatre o cinc recitals per mes, perquè necessita llegir, escoltar música i no automatitzar-se. Bé. En Llach, necessita navegar... I això ho fan i ho diuen gent que serien rebuts arreu amb els braços oberts, que tenen èxit, que guanyen diners, i que passaran a la història com els màxims valors artístics i ètics d'un moment de la nostra cultura. En Xavier Ribalta, pel contrari, que té ganes de treballar cada dia, no se l'escolta ningú...

No he llegit la Correspondència entre Bosch-Gimpera i Oliver-Bertrand. Ni tan sols he vist el llibre. El compraré així que pugui i el llegiré quan... Serà més fàcil que el compri que no pas el llegeixi. Jo, com el meu amic Raimon, també necessito

llegit, però les hores que passo a l'oficina i les altres, que ocupo en feines ben sovint absurdes, només em deixen esquetxes de temps per fer un conte per a nois i noies. T'asseguro que també m'agradaria, a mi, si fos anglès o nordamericà, treballar quatre o cinc dies cada mes. Però, amics, som a Catalunya, no tenim res de res, i hi ha més de cinc-cents mil aturats...

La vaig cagar en el cas de l'Antoni Serra. Em pensava que no li havia fet arribar la teva carta fotocopiada, i, en canvi, la va rebre. Ho celebro. És una gran persona, d'una cordialitat extraordinària i un gran amic. Vam compartir la mateixa habitació a l'Espluga de Francolí durant la trobada amb galeos i eúskars. Estic molt content que s'hagi posat en contacte amb tu i que t'hagi fet arribar els seus llibres. Com és natural, ara no et parlaré malament dels altres ofelis, de cap de les maneres! Però si els vaig enviar la teva carta va ser, a part que la conegues sin, perquè es motivessin una mica i no els hagués d'empaitar perquè em facin arribar els seus llibres perquè te'ls pugui enviar. Ara, em penso, la responsabilitat és una mica d'ells, oi? Pel que fa a la Margarida Aritzeta, t'he d'explicar que no va rebre la teva carta al Quebec, com tampoc no va rebre la que li acabava d'enviar jo. Va anar a parar -per mediació de l'associació d'escriptors quebequesos- a la casa d'una lesbiana deixada anar que, durant una mesada llarga, va intentar arrossegar-la a les orgies a què es lliurava amb moltes altres mosses més. Era una casa sòrdida, bruta, on no hi havia res de res, fora de ganes de trempar i riure -a la manera femenina, és clar!-, i així que es va veure les orelles, se'n va anar. Ella diu -i m'ho crec- que sense haver cedit a les pressions... L'altra mossà, la propietària i aficionada a l'amor prohibit -propietària del pis, vull dir-, no li va fer arribar les cartes que tu, jo i d'altres amics li vam enviar.

L'Ofèlia comença a lligar el llibre de ciència-ficció. Sembla que ja tenim deu o dotze contes. N'he llegit nou -inocent el meu, és clar-, i són força acceptables. No sé si ja t'ho havia explicat en alguna d'anterior, però el meu m'ha costat molt, he intentat ajustar-lo força al gènere, que és el que he fet en cada llibre ofèlic. M'he despersonalitzat força, sempre al servei de la causa comuna. És dels contes dels quals estic més satisfet. No et dic com es diu i deixo el nom

com un enjòlit per quan s'editi el llibre, el rebis -amb dedicatòria, aquesta ve-fada, paraula!- i el llegeixis. Serà un exercici d'identificació. Fa?

Noi, no sé ben bé què dir-te respecte a la qüestió de calés pel que fa a Els llibres del Mall. Sento un gran afecte per en Ramon Pinyol, tant per la persona, com pel poeta, com per l'editor. Però no té fama de bon pagador. I estic segur que no és pas per falta de ganes, no! Jo m'hi pensaria una mica a l'hora d'embolicar-m'hi. L'Enciclopèdia, o sigui, Proa, estaran carregats de punyetes, et faran les putades que sigui, però són una empresa solvent -tan solvent com pot ser-ho una editorial catalana-... D'en Pinyol se'n senten dir de tots colors. Té molts amics, i molt fi-dels. Es tracta la major part de vegades dels poetes que ha editat, que són molts, també. I els poetes estan acostumats a viure de l'aïte del cel, la qüestió de diners no els afecta gaire. El teu cas és ben diferent. Una traducció, i més si és un text llarg, dens, com els que em dius d'en Miller, és una prova de professionalitat, no una rauxa d'inspiració. Tu hi cremaràs les celles centenars d'hores. Si, llavors, no cobres, tindràs la sensació d'haver perdut el temps, de què t'han pres el pèl. Ho veig encara pitjor del que a mi em passa amb Laia, ja que els llibres que em deuen corresponen a edicions molt posteriors a la primera, o sigui, que em fa l'efecte que es tracta d'una propina. Tu t'hi jugues els calés inicials, que són els bons. De tota manera, miraré d'informar-me, per saber si els traductors també mereixen el mateix tracte que alguns dels autors. Has de pensar que hi ha certa mentalitat que creu que tots els que escrivim en aquest país som una merda que encara hauríem de pagar per publicar. Això ve una mica de la universitat, i em temo que en Joaquim Molas no sigui dels que ho han inoculat als seus alumnes, els moletes, que es riuen del mort i de qui el vetlla, ells, tan interessats pel que va escriure o deixar d'es-criure Ramon Llull, o d'un pamflet sarcàstic del XVIII... Ara mateix... Bé, no t'ho explico, perquè em faria pesat, però t'ho insinuo: hi ha una mosca que es diu Pilar Rahola que avui s'ha carregat en Pedroló al diari el País. Ja m'ho va anunciar abans d'ahir, a la Generalitat, quan jo acabava de cobrar el meu premi i m'havia pres tres copes de xampany. Li vaig dir de tot en veu alta davant la concurrència que ens es-coltava una mica esfereïda. Jo he ajudat a descobrir-la, aquesta mosca, perquè va

quedar finalista del premi El Brot de novel.la per a inèdits del qual jo actuava de jurat. La noia, que sap què ha de fer per arribar amunt, s'ha fet amiga d'una munió de gent important, entre ells en Molas, de qui és deixeble. Segons em va dir, li havia demanat permís per parlar malament d'en Pedroló... Tu t'imagines, quines coses! Li vaig dir que era una xitxarel.la, que s'havia de mirar en Pedroló de la mateixa manera que un habitant de Lilibut un habitant de Brobdinyas, com una puça a un elefant I que si volia parlar d'en Pedroló, que parlés d'un llibre que li agradés i no d'un que no li agradés... Però ella, vinga dir que li ho havien manat a la revista, bé, vull dir, al diari, i que ella s'hi devia i no s'hi podia negar. Ara, doncs, després de gairebé deu anys de no aparèixer a la premsa un comentari sobre una obra concreta d'en Pedroló, en el diari de major difusió apareixerà una crítica on es carregaran Apòcrif 3, Verònica, tot retraient-li que escriu massa. Això ja ho ha dit en Molas en alguna ocasió, oi? I el que vaig endevinar en la nostra discussió en el Pati dels Tarongers, va ser que, ^{n'}estava convençut, que li perdonaria la vida. I li ho vaig dir ben clar, que no hi havia dret que, per un cantó, el fessin quedar bé com a persona, com a nacionalista, com a ètica personal i, en canvi, li diguessin que, llevat de tres o quatre novel.las, era un novel.lista detestable. Bé, una merda, tot plegat. I en aquest cas estic convençut que el diari, la direcció, vull dir, no hi té res a veure. És la nena, que li agrada fer el valent, de la mateixa manera que un vespre que vam fer un homenatge a en Castellet per acomiadar-lo com a president de l'AELC, ella es va introduir subreptíciament a l'acte, i es va asseure al costat mateix de l'homenatjat, davant la incredulitat i l'astorament generals. Com una heura, doncs, que s'arrapen on sigui, però que a la llarga, maten. En Terenci també ho feia així, al començament, però mai no es va dedicar a fer crítica -sí que en va fer, és clar, però de paraula- escrita de l'obra dels col.legues.

Plego, druguet, i mentrestant et felicito perquè aviat et faran avi i perquè en Ribalta posa música al teu poema Clam. Visca!

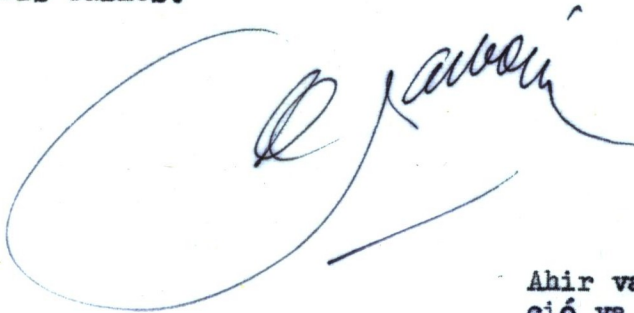
Adéu, una abraçada i salutacions per a tothom.

P.S.

En rellegir la pallissa que t'acabo de clavar, m'adono que parlo de La Taronja, però que no et dic si m'agrada o no la traducció. I això no s'hi val. La trobo bé, molt bé, com les altres que he llegit, evidentment, però et voldria fer observar que em sorprèn el llenguatge nadsat. Més ^{que} sorprendre'm el llenguatge, em sorprèn -ja em va sorprendre en llegir-la en castellà- que aquells malxics el fessin servir. Per què? És corrent als USA? O es tracta d'una invenció del senyor Burgess? Per què no m'ho aclareixes en una de teva, i t'ho agrairé.

Una altra cosa: no hauria estat més divertit inventar-se'n un altre, de llenguatge, al nostre estil, o d'aprofitar el vocabulari de la delinqüència, tipus caló espriuà? Potser dic una bestiesa, però ara penso en L'òpera de tres rals que el Centre Estable de la Generalitat representa aquests dies a Madrid -uns dies en català i uns altres en castellà-, però en una versió ben original: en lloc de passar als suburbis londinencs, l'escenografia i l'època s'han traslladat a la Barcelona de l'Exposició de 1929, als barris baixos.

Salut!

2-10-84

Ahir van operar el pare. La intervenció va anar molt bé. Avui ja camina, bé que a precari. Ja veurem què passa!